

2
7. Heidersgjesten får plass i enden av bordet. For me talar endå om høgsøle kontra skarvenden.

8. Barn som var for store til å sitja i fanget, stod gjerne ved bordet og fekk seg mat (4-6 år gl.) Skikken lever delvis endå.

9-10 Sjå ovanfor nr 7.

11. Det var berre i trengsmål dei vaska hendene sine før maten, etter slakting, tallegraving og jordarbeid.

No tek alle mann av seg hovudplagget under måltidet. Førre la dei av hatt eller hette det kilet dei kaste hendene og bad bordkoni, så tok dei hatten på att. For 70-80 år sidan var dette skikk.

12. Alle åt av same fates eller panne på reint som i 1910. Same mjølkekoppen til doqurds t. o.

Eg har sjølv vore med på dette. Me visste ikkje av anna og fann ikkje dette kræsleg - den gong!

Den gamle treskåm var, Halvor Anneson, bruke samt å kida litt av grautebisen, fyrst han dubba skei og bide ned i den store mjølkekoppen som me alle åt av.

Ein-skild koppar kom i bruk omkr. 1920 og med kvar sin tallek. No tek ein som regel grautebisen av skei fyrst og så egg ei mjølkeskei etterpå. Ein brukar helst kvide kollar som tek $\frac{1}{4}$ l.

Kaffikoppen var kjend her lenge før år 1900; men får drakk stort kaffi av ein stor kopp på 1-2 l. kupper eg. (1842-1918)

Bordskikk

13. Gryta, etter ho var nesten aust tom, fekk plassen sin på ein krakk eller stol og der kunne så ein mann få ein mettel. Skepa gryta var ingu uvand rett, allvinst etter feidegraut. Eg har høyrte at i Sesedal har dei ein mull i bordskiva til å henge grytehødda over - og byd fremmini til bord på grytegraut - så seint som i 1925. (P. Nordm, Kårdalomo)

Tilfeldige gjester vart sessa ved same bord som hitt folket, dersom dei kom til måls, var det midt i øksti fekk dei sers mat. Kest turvemat og kaffi med meir utvald pålegg.

14. Førre nytta dei meir Graubisk, ein no. Det kunne vera fisk, kjøt, flest, ost, Graub og Kjøme millom lefselendi (Graubefse av sam male mjøl, ikkje det same som Kling) Det var smørbeik, ostbeik, grautebeik ebe.

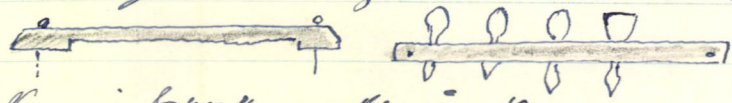
15.-16 Det fyrste var god nokk Bordskikk, men det viste ikkje - i myare tid allvinst.

17. Gaffel er ny i hushaldet, var vist på smitt kjend omkr 1905 Me brukta ikkje gaffel heime til kvardag fyre 1920.

18. Heimleg brukta me fongar (barokniv) men i skogen og på søbi var tollekniv, jellekniv og treknivar av brisk nytta.

19. Treskeier var nytta, og då hadde kvar si skei. Dei var merkte om ikkje med namn.

Skeiene vart vanleg vaska og sett i skeikamrene på vegg.

Metalskeier kom i bruk omkr. år 1900

Dei var smale og tronge i bladet så gamle Svein Nelsen sa at ein måtte ha smiløghett skulle ein få eta med slike. Dei var laga av spynter metal.

4
Kornskeier trur eg ikkje vart nytta.

20. Føre 1875 var ikkje nytta sseinty (porselen)

Det var nytta små og store trög, dreia fat og vangerar. Eg minnest godt me åt berre or trekoppar (f. 1896) Grautefatet var ein liten dreia vanger (umåla) og mjølketroppur eit trög som tok om lag 3 l. med brennemerkte gavlar i kvar ende. Eg sleit ut fleire treskeier fyre eg fekk aluminiumskei omkr. 1914

Eg gæmmer to tretalerkar som er over 100 år.

21. Bordduk vert ikkje nytta til kvandags, berre til gjestebur og i høgtidene.

22. Summe har måla bord, andre kvitstuka bord. Det siste er mest geddeleg, tykkjer me. Voksbuk er kjend i nesten kvar gard no, eller er her kvite lindurkar også.

23. Kjøsmori delar ut mat til dei små, dei andre fordyner eg best dei kan.

Ein talar om å skjipa maten, "skjipa seg me svioli." "eta av målen" "måle", "tiggle".

24. Svioli vart utdelt, for ein var det jamt noko smautt med t. d. smør, fleisk, sòst og mjølk. Ungane måtte eller sjåast at dei fekk nok gjøn. Bråud, Kakeskiver, lompe, pannekaker (frømskaker)

25. Porsjonane variera ebbe som dei var svolsne til - og åtarar. Kallvokstringar trøng like mykje som ålvokne - helst gubbar.

26. Det gæmdear noko. Dei fleste greier eta sjølv i 3-4 års alderen. Olav Keisann greiddes seg i grautepyta då han var 1 år, seier V. Myjamaa!!

27. Ja, ålmann skikk, har gjort det sjølv for dei 4 borna.

28. Fekk til kvandags syng inn, men les gjerne stille.

28. Bordskikken med song og lesing høyt, er
heilt slutt. Men foreldri mine song bordvers
i høytidene allivist. - omkr 1910.

Skramande, som prest og misser, har gjerne den
skikken.

29.30. Pø' og le var ein uskikk ved bordet. Det
hende ein svelgde i vrange meddi - det er her
nok av soyd om. Fanten i Eskvam blåna bort,
men huskanden redda liust med å slå ham i eggene.

31. Å syngje og tulle ved bordet var uskikk.

"Eg visste ikkje genta va gali, førr ho tulla
me ho åt."

32. Ein skulle vente til alle ha ek, førr ein
gikk frå bordet - elles vart det "å brygde
bordskikken."

33. Takk for maten så seg i millom, er vel
stort sett avlagt her. Men i høytidene
vart nevntakken og "takk uti vae" (vert)
endå bruka av born og vaksne.

34. Anten "Signe maten" hull "bli eg langlive"
Det kom so utpå kor langt dei var komne
i mållidit, veit du. Summe lika klent å
gå det svart at "no er du snart ferdig."

35. Det hende nok at dei bad gysten
tilbords i eingang, især var maten
noko å brygde på. (gjessemat)

36. Gystfrie har³ og er⁴ jølki stot vore,
så maten stod ferdig i skäpet til kvar
tid. På Skuldalen i Amolsdal skulle
alle ha trakkement i gamal tid. Når dei
säg eit menneske koma der langt utpå
flottem vanna mannen på at kaffibjellou
mätta huggast ivi elden. Kfr. Návamål.

37. Gode vener fer allis mat, andre så
av og til - no som førr.

38. På sume gardar stod kjelen på ommeid
heile dagen. Endå om dei vantar sukker
og fløte, så skulde det vere kaffi. Olav
Myrli (70 år) har denne skikken.

39. Berre rett fine gjester som prest og
levnmann, før mat i storstuga, andre vert
plassera på kjøket. Egeldan af husmor
eller husfar et saman med gjesten.

40. Litt heng undå att av å vere foröven
og bjeve av føre maten, men oftast seier
dei "ja takk" og reiser til bordet. Men
vanleg er det under måltidet å beba
gjesten taka til seg av eit og hitt. Om
ikkje sam føre af husmori tok kniv
eller skei og tvinga inn i handi att.

(Osne Moen 72 år)

41. Oftast sit ein kvar av husstanden
og held gjesten med røder, under etingi.

Dei sit gjerne i skovunden av bordet
eller i ein stol i nærleiken - og fjettar
etter mytt og gammalt.

Allt bygdefolket veit om at det har
være framand til gards. Dei gjer seg ofte
erund for i fjerna ut Kven den framande
var, og mogleg grunn for Koma hand.

167
14-50

O.S.S.

4946